

Što je nasilje u obitelji

Kažnjivost nasilja u obitelji predviđena je odredbama Kaznenog zakona (članak 215. a) i Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji.

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (članak 4.) definira nasilje u obitelji kao:

- svaki oblik tjelesnog, psihičkog, spolnog ili ekonomskog nasilja, a osobito:
- tjelesno nasilje, odnosno primjena fizičke sile bez obzira je li nastupila tjelesna ozljeda ili nije,
- tjelesno kažnjavanje i drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci u odgojne svrhe,
- psihičko nasilje, odnosno primjena psihičke prisile koja je prouzročila osjećaj straha, ugroženosti, uznemirenosti ili povrede dostojanstva, verbalno nasilje, verbalni napadi, vrijeđanje, psovanje, nazivanje pogrdnim imenima ili na drugi način grubo verbalno uznemiravanje, uhođenje ili uznemiravanje preko svih sredstava za komuniciranje ili preko elektroničkih i tiskanih medija ili na drugi način ili komuniciranja s trećim osobama,
- protupravna izolacija ili ugrožavanje slobode kretanja,
- spolno nasilje, odnosno spolno uznemiravanje,
- ekonomsko nasilje pod kojim se podrazumijeva oštećenje ili uništenje osobne i zajedničke imovine ili zabrana ili onemogućavanje korištenja osobne i zajedničke imovine ili pokušaj da se to učini te oduzimanje prava ili zabrana raspolaganja osobnim prihodima ili imovinom stečenom osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja ili rada, prisiljavanje na ekonomsku ovisnost, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i skrb o djeci ili drugim uzdržavanim članovima zajedničkog kućanstva

Kazneni zakon (članak 215.a) nasilničko ponašanje u obitelji opisuje kao čin kojim član obitelji nasiljem, zlostavljanjem ili osobito drskim ponašanjem dovede drugog člana obitelji u ponižavajući položaj.

«Kotač moći i kontrole»

Iz definicije nasilja u obitelji vidljivo je da zlostavljač tijekom nasilnog partnerskog odnosa uspostavlja moć i kontrolu tijekom dužeg vremenskog razdoblja, što je slikovito prikazano u "Kotaču moći i kontrole".

Zaštitne mjere i mjere opreza

Prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji počinitelju nasilja u obitelji može se izreći novčana kazna i kazna zatvora, te zaštitne mjere.

Prema članku 11. istog Zakona sud može izreći sljedeće zaštitne mjere:

- obavezni psihosocijalni tretman,
- zabrana približavanja žrtvi nasilja,
- zabrana uhođenja ili uznemiravanja osobe izložene nasilju,
- udaljenje iz stana, kuće ili nekog drugog stambenog prostora,
- obavezno liječenje od ovisnosti,
- mjera oduzimanja predmeta.

Sud može izreći zaštitne mjere na zahtjev osobe izložene nasilju u obitelji, policije ili po službenoj dužnosti. Navedene zaštitne mjere na prijedlog osobe izložene nasilju ili ovlaštenog tužitelja mogu se primijeniti i prije pokretanja prekršajnog postupka ali uz prethodnu suglasnost žrtve, pri čemu je sud u obvezi odluku o primjeni zaštitne mjere donijeti odmah a najkasnije u roku od 24 sata od podnošenja prijedloga.

Prema Zakonu o kaznenom postupku (članak 90.) i Prekršajnom zakonu (članak 130.) počinitelju nasilja u obitelji sud može izreći i mjere opreza.

Mjera opreza koja je najpogodnija za slučajeve nasilja u obitelji je **zabrana približavanja određenoj osobi i zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom.**

Sukladno članku 130. stavku 6. Prekršajnog zakona policijski službenici mogu na mjestu događaja počinitelju nasilja u obitelji naredbom odrediti privremenu mjeru opreza zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja odnosno zabrane približavanja određenoj osobi i zabrane uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom. Navedena mjera može se izreći u trajanju do 8 dana.

Mitovi o nasilju u obitelji

Mitovi su uvjerenja o nekoj pojavi, koja se ne temelje na činjenicama. Mitovi o nasilju u obitelji su mnogobrojni, a najbolji način njihovog osporavanja je korištenje činjenica, dobivenih na konkretnim pokazateljima.

MIT:

Žrtva uzrokuje nasilje. Zlostavljana žena je "to tražila".

Činjenica:

Zlostavljač uzrokuje nasilje. On je odgovoran za svoje postupke.

MIT:

Nasilje u obitelji i među bračnim partnerima je njihova privatna stvar.

Činjenica:

Nasilje u obitelji je ozbiljan društveni problem.

MIT:

Žene su nasilne kao i muškarci.

Činjenica:

Muškarci su značajno češće počinitelji nasilja u obitelji.

MIT:

Alkohol i zlouporaba opojnih droga stvarni su uzroci nasilja u obitelji.

Činjenica:

Općenito govoreći, alkohol i opojne droge nisu uzroci nasilnog ponašanja.

MIT:

Muškarci koji su nasilni ne mogu si pomoći.

Činjenica:

Muškarci mogu promijeniti svoje nasilno ponašanje.

MIT:

Bračne tučnjave nisu ozbiljne. To se događa u svakom braku.

Činjenica:

Bračne tučnjave su ozbiljne i zahtijevaju pozornost društva.

MIT:

Djeca trebaju oca, iako je nasilan prema njihovoj majci. Žena bi za dobro djece trebala ostati s takvim partnerom.

Činjenica:

Odrastanjem u takvoj obitelji djeca uče biti nasilna.

Sudionici nasilja u obitelji

Sudionici nasilja u obitelji mogu biti svi članovi obitelji.

Članovi obitelji sukladno članku 3. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji su:

- žena i muškarac u braku, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih,
- žena i muškarac u izvanbračnoj zajednici, djeca svakog od njih i njihova zajednička djeca,
- srodnici po krvi u ravnoj lozi bez ograničenja,
- srodnici po krvi u pobočnoj lozi zaključno s trećim stupnjem,
- srodnici po tazbini zaključno s drugim stupnjem u bračnoj i izvanbračnoj zajednici,
- osobe koje imaju zajedničku djecu,
- skrbnik i štićenik,
- udomitelj, korisnik smještaja u udomiteljskoj obitelji i članovi njihovih obitelji dok takav odnos traje,
- i žena i muškarac koji su živjeli zajedno u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici, djeca svakog od njih i njihova zajednička djeca, ukoliko su nakon prekida bračne ili izvanbračne zajednice povod sukoba bili bivši bračni ili izvanbračni odnosi.

Sukladno članku 7. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji odredbe ovog Zakona na odgovarajući način se primjenjuju na osobe koje prema posebnom propisu žive u istospolnoj zajednici.

Članovi obitelji prema odredbama članka 89. Kaznenog zakona su: bračni i izvanbračni drug, bivši bračni i izvanbračni drug, rođak po krvi u ravnoj lozi, posvojitelj i posvojenik, rođak u pobočnoj liniji do trećeg stupnja zaključno i srodnik po tazbini do drugoga stupnja zaključno.

Dinamika nasilja u obitelji

Važno je znati da nasilje u obitelji s vremenom eskalira, te dobiva na učestalosti i brutalnosti. Uglavnom počinje malim bezazlenim napadima, uvredama, naguravanjem ili šamarom. Za bolje razumijevanje dinamike nasilja prikazujemo krug nasilja u partnerskim odnosima.

I RAZDOBLJE:

Odnosi među partnerima su napeti, neizbježno dolazi do manjih incidenata, žrtva pokušava smiriti situaciju i smanjiti napetost.

II RAZDOBLJE:

Raste napetost među partnerima, partner zlostavljač pojačava kontrolu žrtve nasilnim ispadima, dok se žrtva zbog straha povlači.

NEKONTROLIRANO OSLOBAĐANJE AKUMULIRANE NAPETOSTI DOVODI DO NASILNOG ČINA

III RAZDOBLJE:

Partner zlostavljač pokazuje kajanje, opravdava svoje nasilničko ponašanje, te ga minimalizira, često daje obećanje da se nasilje neće ponoviti.

IV RAZDOBLJE:

Odnos među partnerima prividno je dobar, žrtva prihvaća isprike zlostavljača dok on negira nasilje. Iskustvo pokazuje da se radi o samo privremenom zatišju i da će se nasilje uskoro opet ponoviti.

Znakovi nasilja na žrtvi

Znakovi tjelesnog nasilja:

- ozljede na licu
- ozljede na prsnoj koži, grudima i trbuhu, odnosno dijelovima tijela prekrivenim odjećom
- podljevi i ogrebotine po tijelu
- iščašenja, napukline ili lomovi kostiju
- opekline različitog stupnja
- ozljede nožem ili drugim predmetima

- unutarnje povrede (krvarenja)
- vidljivi tragovi gušenja na vratu (prstima, žicom, remenom, ručnikom)
- izbijeni zubi
- povreda bubnjića
- ozljede u genitalnom području

Ostali znakovi koji mogu upućivati na zlostavljanje:

- napetost, nemir, osjećaj slabosti
- osjećaj straha (za sebe, svoj život, život dragih osoba)
- osjećaj srama
- osjećaj krivnje
- samozanemarivanje
- gubitak samopouzdanja
- neurotske reakcije (depresivnost, anksioznost, napadi panike)
- poremećaji spavanja (nesanica, noćne more)
- poremećaji prehrane (anoreksija, bulimija, pothranjenost, dehidriranost)
- zlouporaba alkohola i droga
- problemi s koncentracijom
- dezorijentiranost
- osjećaj rastresenosti
- nedostatak tolerancije i strpljenja
- agresivno ponašanje prema sebi i drugima
- seksualne poteškoće (prisilno seksualno ponašanje, odsustvo želje za seksualnim kontaktima u dužem razdoblju, itd.)
- posttraumatski stresni poremećaj

Znakovi i posljedice nasilja u obitelji kod djece

Znakovi koji ukazuju na izloženost djece nasilju:

- ozbiljni problemi s izljevima bijesa
- sklonost fizičkoj agresiji u školi ili s braćom kod kuće
- uništavanje stvari u kući i izvan nje
- okrutno ili zlostavljačko ponašanje u obitelji
- prijetnje nasiljem mlađoj braći i sestrama, koje su vrlo brutalne i bogate detaljima kao npr. "Vrati mi autić ili ću te ubiti"
- nastojanje da se pridobije pažnja nazočnih udaranjem, lupanjem i sličnim gestama
- oponašanje zlostavljačkog ponašanja

Djeca koja su svjedoci nasilja u obitelji rizičnija su za pojavu cijelog niza emocionalnih problema i problema u ponašanju, čemu idu u prilog i podaci koji ukazuju na to da takva djeca često iskazuju iste poremećaje kao i djeca koja su sama zlostavljana.

Posljedice nasilja kod djece:

- tjeskoba
- depresija
- lošiji školski uspjeh
- nisko samopoštovanje

- neposlušnost
- noćne more
- pritužbe na tjelesne smetnje

Posljedice nasilja kod adolescenata:

- strah i trauma poput PTSP-a
- pritužbe na zdravstvene probleme, agresija
- teškoće u stvaranju bliskih odnosa u odrasloj dobi
- povećan rizik od skitnje
- ozljede koje su posljedica pokušaja zaštite zlostavljanog roditelja
- međugeneracijski prijenos nasilja

Dužnost policije u slučajevima nasilja u obitelji

Policija:

- nakon prijave o nasilju u obitelji žurno dolazi na mjesto događaja i pruža intervenciju
- sprječava nasilnika u nasilnom ponašanju
- trenutno štiti žrtve i njihovu imovinu od daljnjeg nasilja
- nudi žrtvi liječničku pomoć i upoznaje je s njenim pravima i mogućnostima
- objektivno i cjelovito utvrđuje činjenice vezane za obiteljski konflikt
- ukoliko je nasilju nazočno dijete (u postupanje se odmah uključuje [specijalizirani policijski službenik za mladež](#)), te je s njim potrebno razgovarati ili ga, kao žrtvu nasilja, žurno zbrinuti, odmah traži dolazak i intervenciju socijalnog radnika
- od nasilnika oduzima oružje koje posjeduje legalno ili ilegalno
- kada za to postoje zakonski uvjeti, nasilnika izdvaja iz obitelji
- podnosi odgovarajuću prijavu prekršajnom sudu ili državnom odvjetništvu
- sucu predlaže izricanje odgovarajuće zaštitne mjere, odnosno mjere opreza prema nasilniku
- privodi nasilnika sucu za prekršaje ili istražnom sucu, a o njegovom eventualnom puštanju na slobodu izvješćuje žrtvu
- o svom postupanju dostavlja izvješće nadležnom centru za socijalnu skrb kako bi se provele mjere obiteljsko - pravne zaštite

Savjeti žrtvi nasilja u obitelji

Korisni linkovi:

- [Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti](#)

Prilikom intervencije policije bitan je i vaš doprinos u razjašnjavanju okolnosti nasilničkog događaja.

Znatno biste pomogli policiji kada biste sudjelovali na sljedeći način:

- po dolasku policije zatražite liječničku pomoć ako vam je potrebna
- detaljno ispričajte okolnosti nasilničkog događaja
- navedite eventualne ranije slučajeve nasilja u vašoj obitelji
- posebno naglasite jesu li nasilničkom događaju bila prisutna djeca
- navedite eventualno saznanje o postojanju oružja u kući
- zatražite od policije da vas upozna s vašim pravima

- u dogovoru s policijom predložite neku od zaštitnih mjera ili mjera opreza koje bi doprinijele boljoj zaštiti vas i vaše obitelji
- zatražite od policije da vas izvijesti o daljnjem postupku s počiniteljem
- zatražite od policije da vas uputi na ustanove koje vam mogu pružiti pomoć oko smještaja u skloništa ili Domete za djecu i odrasle osobe žrtve nasilja u obitelji

Dobro je znati:

- Živate li u nasilnom partnerskom odnosu, odgovornost za vaš život i život vaše djece je na vama. Želite li izići iz takvog odnosa potražite pomoć, jer postoje službe koje će vam pružiti pomoć i zaštitu
- Ukoliko postoji opasnost od nasilničkog ponašanja vašeg partnera, izbjegnite prijeteću situaciju i sklonite se kod prijatelja ili rodbine
- Ako u vašem partnerskom odnosu prepoznajete neke od znakova nasilja u obitelji ili ako su nastupile neke od navedenih posljedica savjetujemo vam da to prijavite:
 - policiji
 - državnom odvjetništvu
 - nadležnom centru za socijalnu skrb
 - nevladinoj udruzi
 - zdravstvenoj ustanovi
 - pravobraniteljici za ravnopravnost spolova
- Ako ste prijavili da ste žrtva nasilja u obitelji, a tijekom prekršajnog ili kaznenog postupka se osjećate nesigurno ili ugroženo savjetujemo vam da se i u toj situaciji obratite navedenim službama
- Kada odlučite izići iz kruga nasilja **ne zaboravite** sa sobom ponijeti:
 - stvari koje su isključivo vaše osobno vlasništvo
 - službene dokumente (putovnicu, vašu i liječničke iskaznice vaše djece, osobnu iskaznicu, vjenčani list, dokumente o posjedovanju nekretnina, rodni list za djecu, školske knjižice i sve ostale potrebne dokumente)
 - neophodne lijekove
 - ključeve
 - novac
 - najnužniju odjeću i obuću
 - djetetovu najdražu igračku, školsku torbu i knjige,